

آیین دادرسی کیفری

جلد پنجم

کاربردی

تألیف:

دکتر محمود آخوندی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

آخوندی، محمود
آیین دادرسی کیفری / کاربردی / تألیف دکتر محمود آخوندی. تهران:
مجمع علمی و فرهنگی مجد
جلد پنجم، ویراست دوم - شابک: ۳-۶۲-۷۸۲۰-۹۶۴
ISBN: 964-7820-62-3

فهرست نویسی بر اساس فیبا.
مندرجات: ج ۱. کلیات و دعاوی ناشی از جرم - ج ۲. ج ۳. اجرای احکام
کیفری - جلد ۴. اندیشه ها - جلد ۵. کاربردی
۱. آیین دادرسی جزایی - ایران. الف. ایران. ب. عنوان.
۳۴۵/۵۵۰۵ KMH ۳۹۴۶/۱۹۳۱۹
کتابخانه ملی ایران

آیین دادرسی کیفری جلد پنجم - کاربردی دکتر محمود آخوندی انتشارات مجد

چاپ اول مجد: ۱۳۸۴ تعداد: ۵۰۰۰ نسخه
حق چاپ محفوظ و منحصر به «مجد» است.
دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۱۰، طبقه دوم
تلفن: ۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۴۹۰۹۹۸ - ۶۴۹۰۸۴۱ دورنگار: ۶۹۵۰۸۴۱

شابک: ۳-۶۲-۷۸۲۰-۹۶۴
ISBN: 964-7820-62-3

نمایشگاه دائمی کتابهای حقوقی و قانون در دفتر مرکزی «مجد»

www.majdpub.com
E-mail: info@majdpub.com

فهرست اجمالی مطالب

۷	مقدمه چاپ دوم
۹	دیاچه
۱۱	پیش‌گفتار
۱۳	تحقیقات مقدماتی

بخش یکم: کلیات

۱۷	بخش یکم: کلیات
۱۹	فصل یکم: ویژگی‌های تحقیقات مقدماتی
۲۹	فصل دوم: مراجع انجام دهنده تحقیقات مقدماتی
۴۹	فصل سوم: شروع به تحقیقات مقدماتی

بخش دوم: جمع‌آوری دلایل

۶۱	بخش دوم: جمع‌آوری دلایل
۶۹	فصل یکم: تحقیق از شاکی
۸۳	فصل دوم: تحقیق از متهم

بخش سوم: تأمین کیفری

۱۲۹	بخش سوم: تأمین کیفری
۱۳۱	فصل یکم: مبنای تأمین کیفری
۱۴۱	فصل دوم: انواع قرارهای تأمین کیفری
۲۱۵	فصل سوم: تناسب تأمین
۲۳۵	فصل چهارم: ضمانت اجرای قرارهای تأمین
۲۴۹	فصل پنجم: مدت تأمین کیفری

بخش چهارم: قرارهای نهایی

۲۵۷	بخش چهارم: قرارهای نهایی
۲۶۱	فصل یکم: قرار موقوفی تعقیب
۲۹۹	فصل دوم: قرار منع تعقیب
۳۰۷	فصل سوم: قرار مجرمیت

۳۰۹

نوشتار ویژه: اعدام در نظام کیفری ایران

۳۲۵

ضمائم

۳۴۱

فهرست منابع

به نام خدا مقدمه چاپ دوم

چاپ نخست جلد پنجم آیین دادرسی کیفری، زمانی صورت گرفت که در یکی از بیمارستان‌های لندن بستری بودم. توان نداشتم تا بر چاپ آن نظارت کنم. وقتی بهبودی نسبی یافتم و توانستم قلم بدست گیرم، به سوی یادداشت‌های پیشین رفتم، آنها را خواندم، پیراستم و آراستم؛ و بصورتی درآوردم که می‌بینید. از غفلتی که پیش آمده بود پوزش می‌خواهم و امیدوارم خوانندگان ارجمند بر من مَنّت نهند و کاستی‌ها و نارسایی‌ها را یادآوری کنند تا در چاپ‌های بعدی مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

دکتر محمود آخوندی
تهران - تابستان ۱۳۸۳

دیباچه

می‌خواستم آیین دادرسی کیفری کاربردی را در سه بخش جداگانه بنویسم. در بخش نخست آن، خوانندگان محترم با تعریف و اصول کلی تحقیقات مقدماتی و مراجعی که این تحقیقات را انجام می‌دهند و چگونگی شروع، جریان و پایان آن آشنا شوند و از دستورها و نمونه‌های قضایی و اداری مربوط آگاه گردند. در بخش دوم، جریان دادرسی در دادگاه‌های کیفری را بنگارم تا با روش‌ها و نمونه‌های عملی موجود در دادگاه‌ها آشنایی یابند؛ و بالاخره در بخش سوم با اقداماتی که از زمان صدور حکم قطعی تا خاتمه اجرای مجازات‌ها و یا اقدامات تأمینی و تربیتی صورت می‌گیرد، آگاه شوند.

بر مبنای طرح فوق، بخش نخست کتاب را نیز آماده کردم، اما از ادامه آن باز ماندم؛ زیرا از یک سو، حجم کتاب گسترده و صفحات آن از تعداد صفحه‌های یک کتاب آموزشی افزون‌تر می‌شد؛ و از سوی دیگر با تصویب قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب^۱ و رویکرد به دادسرا و تقسیم دادگاه‌ها به حقوقی و کیفری و تشکیل دادگاه کیفری استان و به وجود آوردن شعبه تشخیص،

نگاشتن مطالب جدیدی را ضروری دیدم؛ از این رو بر آن شدم درباره دادسرا و نقش مهم و بنیادی آن در انجام تحقیقات مقدماتی، مطالب جداگانه‌ای بنگارم و سازمان، نیروی انسانی، صلاحیت و شیوه‌های رسیدگی در این نهاد را بشکافم.

تغییرات قانونی به وجود آمده، در دادگاه‌های جزایی نیز دگرگونی‌هایی ایجاد نمود، در نتیجه بازنگری در بخش‌های دوم و سوم کتاب نیز ضرورت پیدا کرد؛ از این رو تصمیم گرفتم بخش نخست آیین دادرسی کیفری کاربردی را به صورت مجلدی جداگانه در اختیار علاقه‌مندان قرار دهم. اگر نارسایی‌هایی در تقسیم‌بندی متن حاضر کتاب وجود داشته باشد، ناشی از این تبدیل و تغییر است.

امیدوارم خوانندگان ارجمند و نکته‌بین، بر من منت نهند و هر کاستی را که در کتاب می‌یابند، یا هر پیشنهاد راهگشا را که در اندیشه دارند، با مؤلف در میان نهند و آرامنده و آسوده خاطر باشند در چاپ‌های بعدی کتاب به پند و رهنمودشان توجه خواهد شد.

در پایان برخود واجب می‌دانم از جناب آقای سیدعباس حسینی‌نیک، مدیر مسئول محترم مجمع علمی و فرهنگی مجد و همکارانشان که در چاپ این کتاب زحمت زیادی متحمل شده‌اند، صمیمانه سپاس‌گزاری نمایم.

دکتر محمود آخوندی

تهران

تابستان ۱۳۸۴ خورشیدی

پیش‌گفتار

۱- قانون مبنای نگارش... در کشور ما، تحقیقات مقدماتی به دو روش انجام می‌گیرد:

الف. بر مبنای اصول و مقررات موجود در قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ و قانون آیین دادرسی کیفری مربوط به آن، مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸.

ب. بر مبنای اصول و مقررات قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱/۷/۲۹.

هرچند این دو روش، از جهات مختلف با هم متفاوتند و هریک تابع اصول و مقررات خاص خود می‌باشند؛ لیکن در نهایت، هر دو مجزا بوده و در قلمروهای جداگانه‌ای سیستم دادرسی کیفری جمهوری اسلامی ایران را تشکیل می‌دهند؛ و به نوبه خود عدالت قضایی کیفری را تأمین می‌کنند.^۱

۱ - افزون بر دو روش پیش گفته، آیین نامه دادرسی و دادگاههای ویژه روحانیت نیز روش خاصی مقرر کرده است که در نهادهای مذکور اجرا می‌شود. سازمان تعزیرات حکومتی هم مقررات دیگری دارد که

در این کتاب چون تحقیقات مقدماتی بر مبنای روش اول نگارش یافته است، لذا در حوزه‌های قضایی زیر می‌تواند کاربرد داشته باشد:

یک - در کلیه حوزه‌های قضایی که هنوز دادسرا در آنجا تشکیل نشده است.

دو - در حوزه‌های قضایی دارای دادسرا، در موارد زیر:

I. دادگاه‌های بخش.^۱

II. دادگاه‌های عمومی کیفری، نسبت به جرایمی که راساً رسیدگی

می‌کنند.^۲

III. دادگاه‌های کیفری استان، نسبت به جرایمی که مستقیماً

رسیدگی می‌کنند.^۴

→ خاص همان سازمان می‌باشد.

هرگاه آیین دادرسی سازمان نیروهای مسلح نیز بر این روش اضافه شود، بخوبی در می‌یابیم که روش‌های گوناگون دادرسی جزایی در کشور حکمفرما است.

۳ و ۴. طبق تبصره ۳ ماده قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب:

«پرونده‌هایی که موضوع آنها جرایم مشمول حد زنا و لواط است، همچنین جرایمی که مجازات قانونی آنها فقط تا سه ماه حبس و یا جزای نقدی تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال می‌باشد و جرایم اطفال مستقیماً در دادگاه‌های مربوط مطرح می‌شود، مگر آن که به تشخیص دادستان، تحقیقات راجع به سایر جهات ضرورت داشته باشد.»